

DR. DANKA FERENC

FŐOSZTÁLYVEZETŐ-HELYETTES

PEST MEGYEI KORMÁNYHIVATAL HATÓSÁGI FŐOSZTÁLY

TÖRVÉNYESSÉGI FELÜGYELETI OSZTÁLY

DR. KRÄHLING ERZSÉBET

SZAKÜGYINTÉZŐ

PEST MEGYEI KORMÁNYHIVATAL HATÓSÁGI FŐOSZTÁLY

TÖRVÉNYESSÉGI FELÜGYELETI OSZTÁLY

Jogesetek a törvényességi felügyelet köréből – a méltatlanság

1. Bevezetés

Írásunk címének megválasztásakor nem titkoltan az a szándék vezérelt minket, hogy egy sorozatot indítsunk el, tapasztalataink szerint ugyanis kevés olyan mű látott napvilágot, amely a törvényességi felügyeletre való áttérés óta a joggyakorlat számára is hasznosítható ismereteket adna át, miközben a törvényességi felügyeleti ellenőrzéssel foglalkozó jogalkalmazók (helyes) jogszabály értelmezésén dől(het) el a helyi önkormányzatok működésének szakszerűsége és természetesen ezzel együtt a jogszerűsége is. Éppen ezért meggyőződésünk, hogy szisztematikus „műhelymunkával” javítani lehet ezen a helyzeten, kiváltképpen akkor, ha jogerős bírósági döntések is születtek az egyes ügyekben.

Írásunkban a mindössze néhány éves múltra visszatekintő jogintézmény – méltatlanság – egyik, a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Möt.) 38. § (1) bekezdés *b*) pontjának tényállását elemezzük, az irányadó bírósági döntések feldolgozásával. A Möt. e paragrafusban rögzített előírásával szemben az egyszerű, világos megfogalmazás ellenére is számos, pro és kontra szakmai érv fogalmazódott meg, amely tény már önmagában is mutatja, hogy a szabályozás mekkora jelentőséggel bír.

A polgármester a helyi önkormányzat választott vezetője, a köz szolgálatában álló, fontos közfunkciót betöltő és gyakorló személy. A közmegbízást teljesítő személyeknek feladataik ellátása során fokozott elvárásoknak, követelményeknek kell megfelelniük. Ezen fokozott elvárást testesítik meg a polgármestert érintően megfogalmazott összeférhetlenségi és méltatlansági előírások, illetve a méltatlanság jogintézményére vonatkozó szabályozási előírások folyamatos szigorodása.

2. A jogi szabályozás változásai

A polgármester büntetőjogi felelősségre vonásának tényét első ízben a polgármesteri tisztség ellátásának egyes kérdéseiről és az önkormányzati képviselők tiszteletdíjáról szóló 1994. évi LXIV. törvény 2. § (1) bekezdésének *j*) pontja „értékelté” amikor kimondta, hogy a polgármester e tisztsége megszűnik a polgármesternek a tisztségével összefüggő bűncselekménye miatt a büntetőjogi felelősség jogerős megállapításával. Ez a szabályozás kizárólag a polgármesteri tisztséggel összefüggésben elkövetett cselekményekhez fűzött jogkövetkezményt.

Azt a követelményt, hogy a polgármesterrel szemben nem állhat fenn büntett miatti jogerős szabadságvesztést kiszabó ítélet hatálya a helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény (a továbbiakban: Ötv.) módosításáról rendelkező 2010. évi CLXIV. törvény (a továbbiakban: Ötv. Mód.) 1. §-a fogalmazta meg, és vezette be 2010. december 24-i hatályba lépéssel. A hivatkozott Ötv. Mód. kiegészítette az Ötv. összeférhetlenségről rendelkező 33/A. §-át egy (2a) bekezdéssel, amelynek *b*) pontja kimondta, hogy összeférhetlenség miatt meg kell szüntetni annak a polgármesternek a megbízását, akit büntett miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélték. A törvény tehát ekkor még összeférhetlenségi oknak minősítve szabályozta a jogerős elítélés tényét. A jogszabályi előírás időbeli alkalmazhatósága kérdésében az Ötv. Mód. 7. § (2) bekezdése átmeneti szabályt fogalmazott meg. Rendelkezése értelmében összeférhetlenség miatt az Ötv. 33/A. § (2a) bekezdés *b*) pontja alapján a törvény hatálybalépésekor polgármesteri tisztséget betöltők megbízását akkor kell megszüntetni, ha velük szemben az Ötv. 33/A. §-ának a törvénnyel megállapított (2a) bekezdés *b*) pontja szerinti összeférhetlenségi ok a törvény hatálybalépését követően keletkezett. Vagyis a jogalkotó nemcsak az összeférhetlenségi

ok bekövetkeztek, hanem a bekövetkezés időpontjának is jelentőséget tulajdonított, és ezt szabályozásával is határozotlan kifejezésre juttatta.

Módosította az Ötv.-t az Országgyűlésről szóló 2012. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ogytv.) 149. § (2) bekezdése is. A módosítás következtében az Ötv. 33/A. § (2) bekezdésének *a)* pontja – 2012. április 20-i hatálybalépéssel – leszögezte, hogy ki kell mondani az összeférhetetlenséget annak a polgármesternek, akit – képviselői megbízásának ideje alatt – büntett miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélték. Az időbeliségnek a jogalkotó jelen esetben ugyancsak jelentőséget tulajdonítva külön is kiemelte, hogy a jogszabályi szankcióval (összeférhetetlenség kimondása) csak az a polgármester sújtható, akit képviselői megbízásának ideje alatt ítélték el.

A Möt.-nek a 2014. évi általános önkormányzati választások napján¹ hatályba lépett 38. §-a a méltatlansági eseteket már önállóan, az összeférhetetlenségtől elkülönítetten szabályozza. A méltatlansági okoknak az összeférhetetlenségi kérdéskörből történő „kiemelése” tudatos jogalkotói megfontolást feltételez. Az alkalmazott szerkezeti megoldás (önálló jogintézményként történő szabályozás) is azt tükrözi, hogy a jogalkotó kiemelt jelentőséget tulajdonít a méltatlanság jogintézményének, figyelemmel arra a tényre is, hogy a méltatlanság a „feloldhatóság” szempontjából a képviselői megbízatással illetve a polgármesteri tisztséggel abszolút összeegyeztethetetlen helyzetet teremt, fennállásának megállapítása a megbízatás/tisztség megszűnését eredményezi, vagyis a méltatlanság esetköreibe tartozóan az összeférhetlenségnél súlyosabban minősülő eseteket sorol fel a törvény.

A Möt. 38. § (1) bekezdés *b)* pontjának, 2011. december 28-i közlönyállapot szerinti szövegezése azt mondta ki, hogy méltatlanság miatt a képviselő-testület határozatával megszünteti annak a polgármesternek a megbízatását, akit szándékos bűncselekmény miatt jogerősen végrehajtandó szabadságvesztésre ítélték. Ez a rendelkezés „megszorítóan” határozta meg a szóba jöhető érintetti kört azzal, hogy kizárólag a végrehajtandó szabadságvesztést minősítette méltatlansági oknak. A Möt. 38. § (1) bekezdés *b)* pontjának jelenleg hatályos szövegezése – a 2012. évi CXLV. törvény 3. §-ával történt módosítását követően – a szabályozást tovább szigorítva a szabadságvesztésre ítélt tényének tulajdonít jelentőséget. A hatályos szabályozás – az Ötv. 33/A. § (2) bekezdés *a)* pontjában rögzítettekkel eltérően – a „képviseleti megbízatásának ideje alatt” kitéltet már nem tartalmazza, ami egyértelműen arra utal, hogy a jogalkotó nem tulajdonít jelentőséget az időbeliségnek. Ha megnézzük az Ogytv. 88. § *a)* pontjának rendelkezését, abban azt találjuk, hogy ki kell mondani az összeférhetetlenségét annak a képviselőnek, akit – képviselői megbízatásának ideje alatt – büntett miatt jogerősen elítéltek. Az időbeliség tekintetében alkalmazott szabályozási technika jól példázza: ha és amennyiben a jogalkotó az ítélet meghozatala (elítélés) időpontjának jelentőséget tulajdonít, az a jogi szabályozás szintjén is egyértelműen kifejezésre jut.

3. Hatályos rendelkezések – jogi következtetések

A 2014. évi általános önkormányzati választások napján hatályba lépett rendelkezés szerint, amelyet az egyes önkormányzati tárgyú törvények módosításáról rendelkező 2012. évi CXLV. törvény 3. §-a állapított meg, méltatlanság miatt a képviselő-testület határozatával megszünteti annak az önkormányzati képviselőnek a megbízatását, akit szándékos bűncselekmény miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélték. A Möt. 72. § (4) bekezdésének utaló szabályából következően a polgármesterre megfelelően alkalmazni kell – többek között – az önkormányzati képviselőre vonatkozó méltatlansági szabályokat.²

A méltatlansággal, mint erkölcsi alapokon nyugvó jogintézménnyel kapcsolatosan a törvényhez fűzött indokolás kihangsúlyozza, hogy a polgármesteri megbízatás a közélet szempontjából kiemelten fontos tisztség, melynek elnyerése a választópolgárok bizalmának megtestesülését jelenti, a közügyek intézésére adott széles körű társadalmi felhatalmazást és legitimitációt biztosít. Az önkormányzati testületek munkájában történő részvétel mind morális, mind jogi értelemben feddhetetlenséget követel meg a választópolgárok bizalmát elnyert polgármesterek részéről, melynek fontos, nélkülözhetetlen eleme a közmegbízatásra vállalkozó polgárok erkölcsi tisztasága és példamutatása.³

A Möt. 38. § (1) bekezdésének *b)* pontja a szándékosan elkövetett bűncselekményeket tekinti a méltatlanság szempontjából mérvadónak. Szándékosan követi el a bűncselekményt, aki cselekményének következményeit kívánja, vagy e következményekbe belenyugszik.⁴ A méltatlan helyzet felderíthetősége érdekében az eljáró bíróság kötelezettségeként rögzíti a törvény a méltatlansági ok bekövetkeztéről történő értesítést a képviselő-testület, illetve a fővárosi és megyei kormányhivatal felé.

A Möt. 38. § (1) bekezdésének *b)* pontja szerinti méltatlanságot három körülmény egyidejű fennállása alapozza meg:

- szándékos bűncselekmény elkövetése,
- szabadságvesztés büntetés kiszabása,
- jogerős ítélet.

A jogalkotó további feltételt nem kíván meg, vagyis a jogerős ítélet meghozatalának (keletkezésének) időpontja nem bír jogi relevanciával. A jogi szabályozás nem követeli meg, hogy az ítélet meghozatalára az éppen fennálló polgármesteri ciklusban kerüljön sor. Az adott (éppen betöltött) polgármesteri tisztség fennállásának a polgármester sorozatos törvénysértő tevékenysége, mulasztása miatt indított per során van jelentősége. A bíróság KGD1998. 216; valamint KGD1998. 218. számú döntéseiben leszögezte: a polgármesteri tisztség megszüntetésére irányuló eljárásban csak a tisztség létrejötté utáni tevékenység vehető figyelembe. A Möt.

² A felhasznált jogszabályi idézeteknél, törvényi indokolásoknál élünk a „behelyettesítés” módszerével, a szövegben ezt dőlt betűvel jelezzük.

³ Lásd a 2012. évi CXLV. törvény 3. §-ához fűzött indokolást: „[a] 2014. évi általános önkormányzati választások napjától hatályos szabályozás fenntartja (...), a polgármester elveszti mandátumát abban az esetben, ha szándékos bűncselekmény miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélték.”

⁴ Lásd a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény 7. §

¹ 2014. október 12.

70. § (1) bekezdése szerinti eset azonban nem mutat analógiát a méltatlanság jogintézményével (az analógiát a magyar jog egyébként sem ismeri el). Nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy ebben az esetben a polgármesteri tisztségből adódó „munkaköri feladatok” végrehajtásához kötődő törvénysértő tevékenység vagy mulasztás alapozza meg a polgármesterrel szembeni fellépést.

Az Ogytv. 88. § a) pontjára történő hivatkozást⁵, a tanulmányunkban a történeti jogértelmezés módszerével feltárt ellentétes következtetés ismeretében, nem tartjuk megfelelő érvnek annak alátámasztására, hogy „...nincs olyan jogalkotói akarat, amely az önkormányzati képviselők és polgármesterek esetében más (szigorúbb) méltatlansági szabályokat kívánt volna alkalmazni, mint az országgyűlési képviselők tekintetében”⁶.

Figyelemmel a méltatlanság közbizalom romboló hatására, valamint tekintettel a jogintézmény céljára és a méltatlansági szabályok folyamatos szigorodására, nem férhet kétség ahhoz, hogy a polgármesteri tisztség tekintetében megfogalmazott erkölcsi követelményeknek folyamatosan fenn kell állniuk: a polgármesternek megválasztott személlyel szemben alapkövetelmény, hogy ne álljon szándékos bűncselekmény miatt jogerősen kiszabott szabadságvesztés büntetés hatálya alatt. A Mötv. 38. § (1) bekezdés b) pontjának megfogalmazása – a képviselő-testület megszűnteti „...annak a polgármesternek a megbízatását...” – éppen ezt juttatja kifejezésre.

A méltatlanságot az alapozza meg, hogy létezik olyan szándékos bűncselekmény miatt szabadságvesztést kiszabó jogerős ítélet, amely közfunkciót betöltő személyt marasztal el. Ez azt is jelenti, hogy az elkövetett bűncselekménynek nem kell a polgármesteri tisztségből következő feladatellátással összefüggenie vagy abból következnie; méltatlanságot kizárólag akkor eredményez, ha az elkövető személy egyúttal polgármesteri tisztséget is betölt. Azon túl, hogy a törvényi szabályozás az ítélethozatal időpontjának nem tulajdonít jelentőséget, a jogintézmény céljával, szellemével sem áll összhangban az olyan értelmezés, amely a polgármesteri pozíció ugyanazon személy általi – időközi választással létrejövő – ismételt betöltésekor a méltatlansági helyzetet megalapozó ítélet meglétét azért tartja figyelmen kívül hagyhatónak, mert az a „megelőző ciklusban” született. A Mötv. 38. § (1) bekezdés b) pontjának „szabadságvesztésre ítélték” megfogalmazása nem egy egyszeri, hanem a tisztség betöltésekor mindig vizsgálendő és folyamatosan figyelembe veendő állapotot jelöl.

Értelmezésünkben a méltatlanság mindaddig fennáll, amíg az érintett az alapul szolgáló büntetőjogi jogkövetkezményeket viseli, ebből a szempontból a polgármesteri ciklusra hivatkozás nem releváns, a pozíciónak (tisztségnek) ugyanazon személy általi – a büntetés hatálya alatt történő újbóli – betöltése ismételten méltatlansági okot eredményez. (A Mötv. nem tartalmaz olyan rendelkezést, amely a polgármesterrel szembeni „hatályos” ítélet figyelmen kívül hagyását lehetővé tenné a képviselő-testület számára.)

A méltatlanság anyagi jogi szabályai az eljárásjogi rendelkezésekkel együtt értelmezendők. A Mötv. indokolása leszögezi: „A méltatlanság jogintézményével való visszaélések megelőzése érdekében a törvény garanciaként rendeli alkalmazni az összeférhetlenségi eljárásra vonatkozó szabályokat, a méltatlansági eljárás során is.”

A Mötv. 37. § (2) bekezdésének rendelkezése értelmében – a méltatlansággal kapcsolatos feladatokat ellátó bizottság javaslata alapján – a képviselő-testület a következő ülésén, legkésőbb a méltatlanság megállapításának kezdeményezését követő harminc napon belül határozattal megállapítja a méltatlanság alapjául szolgáló körülmények fennállását, és kimondja a méltatlanságot. A képviselő-testületnek tehát egy, a bizottság által már feltárt tényhelyzetet kell megítélnie, amikor arról kell döntenie, hogy a méltatlanság kimondásának Mötv.-ben előírt feltételei bizonyítottan fennállnak-e.

Ahogy arra az előzőekben már utaltunk, a Mötv. 38. § (1) bekezdésének b) pontja szerinti méltatlanság fennállását három tényező együttes megléte idézi elő. A szabályozás fókuszában ezek közül az ítélet, az elítélés áll (a képviselő-testület megállapítja annak a méltatlanságát, akit elítéltek).

Elítélésen a bűncselekmény elkövetése miatt jogerős határozattal kiszabott büntetést kell érteni, melyhez büntetőjogi és büntetőjogon kívüli következmények és hátrányok fűződnek. A Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 97. § (1) bekezdése szerint a büntetőjogi felelősség megállapításához, büntetés kiszabásához vagy intézkedés alkalmazásához fűződő hátrányos jogkövetkezményt törvény állapíthat meg. A Mötv. 38. § (1) bekezdésének b) pontja az elítélés tényéhez a méltatlanság jogkövetkezményét fűzi.

Az elítéléshez fűződő nem büntetőjogi következmény az is, hogy az elkövető nem számít büntetlen előéletűnek, és szerepel az ún. büntettesek nyilvántartásában. A bűnügyi nyilvántartásról szóló 2009. évi XLVII. törvény 10. §-a értelmében akivel szemben a bíróság bűnösséget megállapító jogerős ítéletet hozott, és az ítélet jogerőre emelkedése napján az 1978. évi IV. törvény vagy a Btk. alapján nem mentesült, a büntettesek nyilvántartásában kell nyilvántartani.

Figyelemmel arra, hogy az elítélés ténye büntetett előéletet keletkeztet, a Mötv. 38. § (1) bekezdésének b) pontja azt a követelményt is magában foglalja – expressis verbis szabályozás hiányában is –, hogy a polgármesteri tisztséget betöltő személy a büntettesek nyilvántartásában nem szerepelhet. Az elítélés és az ezzel együtt járó büntetett előélet kizárja a polgármesteri tisztség betölthetőségét.

Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) a 28. cikk második mondatában leszögezi, hogy „az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak”. Az idézett rendelkezést, amely a bíróságok jogalkalmazására nézve került megállapításra – kiterjesztő értelmezéssel – minden jogalkalmazó szerv számára irányadó elvnek tekintjük. A hivatkozott alaptörvényi rendelkezéssel, amelynek jogértelmezési kiindulópontja, hogy a jogszabályok a józan észnek megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak, ellentétben állna az a felfogás, amely le-

⁵ „Ki kell mondani az összeférhetlenségét annak a képviselőnek, a) akit – képviselői megbízatásának ideje alatt – büntetett miatt jogerősen elítéltek, kivéve, ha a közügyek gyakorlásától eltiltották, (...)”

⁶ Budapest Környéki Törvényszék 8.Mpkf.50.040/2017/3. 2. o.

hetővé tenné, hogy büntető ítélet hatálya alatt álló (büntetett előéletű) személy polgármesterként tevékenykedhessen.

A Mötv. 38. § (1) bekezdésének *b*) pontja értékracionális, azaz erkölcsi, közjót szolgáló célzatú rendelkezés is, ebből pedig szintén az következik, hogy közfunkciót csak olyan személy tölthet be, aki arra nem érdemtelen, nem méltatlan. A jogalkotó a közbizalmi pozícióhoz (ideértve mind a képviselői, mind a polgármesteri tisztséget) kapcsolódó magas erkölcsi követelményeknek való megfelelést olyannyira fontos követelménynek tekinti, hogy méltatlansági ok fennállása esetén a reparáció lehetőségét sem biztosítja. A reparálhatatlan (nem visszaállítható) helyzetet az elítélés ténye keletkezteti, amelyen az újraválasztás sem változtathat.

A Mötv. 38. §-át kommentáló magyarázat szerint „[a] méltatlansági szabályok meghatározásával megjelölésre kerülnek azok az esetek, amelyek bekövetkeztek a polgármester méltatlanná válik e tisztség további betöltésére”. Az „e tisztség” kifejezés alatt a polgármesteri tisztség általában (és nem csak az adott ciklusra vonatkoztatva, illetve az adott mandátum tekintetében) értendő, míg a „további” kitétel a tisztség – méltatlansági ok fennállása alatti – ismételt betöltése lehetőségének a kizárását is magában foglalja.

A kommentár továbbá kiemeli, hogy „[a] összeférhetlenség jogintézményéhez hasonlóan a törvény rendelkezik a polgármesteri tisztség betöltéséhez szükséges társadalmilag elvárt, méltó magatartás mércéjéről is. (...)”

Önmagában az a tény, hogy a hatályos jogi szabályozás a választáson történő induláskor nem tekinti kizáró oknak a jogerős büntető ítélet meglétét, nem jelenti automatikusan azt, hogy a jelölt megválasztása esetén az adott tisztséget be is töltheti. A választójog fennállásának feltételei nem azonosak egy adott tisztség betölthetőségének feltételeivel, hiszen két különböző jogterületről, két különböző jogintézményről van szó. A jelöltként történő indulás szabályszerűségének megítélésekor a választási eljárásról szóló törvényben foglaltak vizsgálhatók vagyis, hogy a jelöltként indulás jogszabályi követelményei fennállnak-e.

4. A bíróságok jogértelmezése

Méltatlansági okot olyan negatív megítélésű cselekmények alapoznak meg, amelyek bekövetkeztét követően a jogalkotó nem tartja a választással elnyert mandátumot/tisztséget a továbbiakban fenntarthatónak,⁷ tehát a méltatlanság megállapítása és kimondása végső soron a választói akarat „felülről” eredményezi. Ez azt is jelenti, hogy a méltatlan helyzet felszámolását a jogalkotó a választói akaratnál „magasabb rendű” érdekeknek tekinti.⁸

⁷ Önkormányzati Hírlévlé 2016. évi 3.szám 9. o.

⁸ „A bíróság ismételten azt hangsúlyozza, hogy a méltatlanság megállapítása annak szabályozási koncepciója alapján nem függ a választói akaratától. Másrészt a jogszabály annak sem tulajdonít jelentőséget, hogy ugyanazt, vagy más tisztséget tölt be az érintett személy. (...) a méltatlanság jogintézménye – szemben az összeférhetlenséggel – nem hordozza magában a reparáció lehetőségét. Azáltal, hogy (...) tisztségéről lemondott, nem szüntethette meg a méltatlanságot, csupán a polgármesteri tisztség betöltése nélkül már fogalmilag kizárt méltatlanságról beszél, az csak a tisztség betöltése tekintetében értelmezhető.

Tény, hogy a polgármesterré történő választhatóság feltételei nem egyeznek meg a méltatlansági esetkörökkel.⁹

„A bíróság álláspontja szerint a választhatóság és a méltatlanság között ilyen kapcsolat nem teremthető. A választhatóság nem zárja ki, hogy utóbb méltatlanság megállapítására kerüljön sor, de méltatlansági esetkörök sem jelentik a választhatósági feltételek szigorítását. (...) itt két önálló jogintézményről van szó. Természetesen felvethető, hogy indokolt-e a 2010. évi L. törvény 1. § (4) bekezdésében foglalt feltétel (»jogerős ítélet alapján szabadságvesztés büntetését vagy büntetőeljárásban elrendelt intézeti kényszergyógykezelését tölti») és a Mötv. 38. § (1) bekezdés *b*) pontjában foglalt feltétel (»szándékos bűncselekmény miatt jogerősen szabadságvesztésre ítélt») közötti különbség fenntartása, ez azonban a jogalkotóra tartozó kérdés.

A fentiekre tekintettel a bíróság a méltatlanságra vonatkozó rendelkezések Alaptörvénybe ütközését nem látta megállapíthatónak, ezért az Alkotmánybíróság eljárását nem kezdeményezte.”¹⁰

A másodfokú bíróság álláspontja szerint „a jogvita elbírálása szempontjából két körülménynek van jelentősége. Az egyik, hogy a jogerős büntető ítélethez kapcsolódóan a büntetőjogi szankción túl van-e egyéb jogkövetkezmény, megvalósult-e a jogviszony szempontjából releváns, külön törvényben meghatározott tényállás valamennyi eleme. A másik az, hogy az elítéléshez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alóli mentesülésre sor került-e.”¹¹

A Btk. 97. § (1) bekezdése értelmében a büntetőjogi felelősség megállapításához, büntetés kiszabásához vagy intézkedés alkalmazásához fűződő hátrányos jogkövetkezményt törvény állapíthat meg.

A terhelt a vele szemben elrendelt büntetés alkalmazásával büntetett előéletűvé válik, és a büntetőjogi elítéléshez (büntetett előéletűvé váláshoz) a büntetőjogi mellett más jogágak által szabályozott hátrányos jogkövetkezmények is fűződhetnek. Számtalan törvény – (...) pl. az egyesülési jogról szóló törvény, a Ptk. családjogi könyve stb. – fűz jogkövetkezményt a büntetett előlethez, és azt, hogy a külön törvény által szabályozott jogviszonyban milyen feltételek teljesülése esetén fűződik a büntetett előlethez jogkövetkezmény, és milyen, azt a külön törvény alapján kell megítélni, és akkor, ha a külön törvény szerint szabályozott jogviszony fennáll, vagy létrejön.

(...) a Btk. 97. § (1) bekezdés értelmében büntetőjogon kívüli egyik szankcióként kapcsolódik a Mötv. 72. § (4) bekezdés értelmében alkalmazandó 38. § (1) bekezdés *b*/pont.

A Mötv. hivatkozott szakaszai értelmezést, mérlegelést nem igényelnek, azokból egyértelműen állapítható meg, hogy a polgármesteri tisztségre való méltatlanság megítélése során a jogkövetkezmény pusztán ahhoz a tényhez kapcsolódik, hogy valakit (...) szándékos bűncselekmény miatt jogerősen szabadságvesztés-

Újraválasztását követően azonban (...) újra meg kell felelnie a Mötv. szerinti, közbizalmi pozíciót betöltő személyekkel szemben támasztott magasabb követelményeknek. Nincs olyan jogszabályi rendelkezés, amely alapján az a jogerős ítélet, amely korábban megalapozta (...) méltatlanságát, néhány hónappal később már figyelmen kívül lenne hagyható.” Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 18.Mpk.50.139/2016/5. 5. o.

⁹ Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 18.Mpk.50.139/2016/5. 5. o.

¹⁰ Budapest Környéki Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 18.Mpk.50.139/2016/5. 5. o.

¹¹ Budapest Környéki Törvényszék 8.Mpkf.50.040/2017/3. 3. o.

re ítélték, és ennek következtében büntetett előéletűvé vált. Az elítélés időpontjának a Mőtv. hivatkozott szabályai értelmében nincs jelentősége. (...)

A másodfokú bíróság álláspontja szerint annak van jelentősége, hogy a büntetett előlethez fűződő egyéb hátrányok alól a terhelt mikor szabadul, ugyanis az elítélés tényéhez maga a jogalkotó kapcsolta a rehabilitáció (mentesítés) intézményét, ezért megvizsgálta azt is, hogy az újraválasztás ténye eredményezhet-e mentesülést.

A rehabilitáció – mint arra az Alkotmánybíróság a 144/2008. (XI. 26.) AB határozatában rámutatott – az emberi méltósághoz való jogból levezetett olyan garanciális intézmény, amelynek célja, hogy az elítéltet feloldja mindazon hátrányok alól, amelyeket a különböző jogszabályok a büntetett előlethez fűznek. A rehabilitáció jogintézménye azon alapszik, hogy a terhelt a büntetőjogi jogkövetkezmények alkalmazásával büntetett előéletűvé válik, és e jogi tényhez (a büntetett előéletűvé váláshoz) büntetőjogi és azon kívüli joghátrányok is kapcsolódnak. Ezek a hátrányok viszont nem lehetnek időben korlátlanok, mert az már alapjogi sérelmet jelentene. Az emberi méltósághoz való jogból következik, hogy az elítéltnak lehetőséget kell biztosítani a rehabilitációra, arra, hogy a – büntetőjogon kívüli – megszorítások megszűnésével a büntetlen előéletűeket megillető tisztségek ellátására, állások betöltésére stb. legyen lehetősége.

A rehabilitáció (mentesítés) szabályait a jogalkotó a Btk. 98-104. § rendelkezéseivel alkotta meg. A Btk. 98. § (1) bekezdése mondja ki, hogy a mentesítés folytán az elítélt mentesül a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól.

A mentesítésre vonatkozó szabályok között nincs olyan, amely a Btk. 97. § (1) bekezdéshez hasonló felhatalmazást adna a mentesülés szabályainak más törvényben való szabályozására. E rendelkezésből egyértelműen következik, hogy az elítélés tényéhez, és az ebből fakadóan a büntetett előlethez fűződő hátrányok alól mentesülésre – beleértve ebbe az egyéb törvény által meghatározott következményeket is – csupán a Btk. 99. §-ában szabályozott módok alapján van lehetőség.

Az Alaptörvény mentesülésre vonatkozó részletszabályt nem tartalmaz, az a tény pedig, hogy a választójogról szóló törvény a (...) konkrét elítéléshez nem fűzött választhatatlanságot, és a választási eljárás során a választópolgárok rendkívül magas arányú támogatottsága mellett (...) ismételt polgármesteri tisztséget nyert el, a Btk. 97. § szerinti jogkövetkezmény alól nem mentesíti, ugyanis ezek a jogszabályok még mérlegeléssel – és normakontrollal – sem értelmezhetők akként, hogy azok a Btk. 99. § szerinti mentesítési módnak felelnének meg.

A törvényi mentesítés feltételeit a Btk. 100. §, a bírósági mentesítés szabályait a Btk. 101. §, míg a kegyelmi mentesítés feltételeit a 103. §-ban szabályozza.

A mentesítésre vonatkozó szabályok összességéből egyértelműen állapítható meg, hogy a más jogszabály – a jogvitával érintett esetben a Mőtv. 72. § (4) bekezdés értelmében alkalmazandó 38. § (1) bekezdés b./pont – által meghatározott jogkövetkezmények is a mentesülésig tartanak, (...) az elítéléshez fűződő valamennyi hátrány a Btk. által meghatározott időtartam alatt sűjtja a terheltet, (...).

A másodfokú bíróság álláspontja szerint (...) a polgármesteri tisztségre való méltatlanság egészen addig fennáll, amíg a mentesülés be nem következik.¹²

¹² Budapest Környéki Törvényszék 8.Mpkf.50.040/2017/3. 3-5. o.